Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 17. detsembril 2015[1]

Kohtuasi C-528/14

X
versus
Staatssecretaris van Financiën

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus))

Ühine tollitariifistik — Määrus (EÜ) nr 1186/2009 — Artiklid 3 ja sellele järgnevad artiklid — Imporditollimaksuvabastus — Isiklikud asjad — Alaliselt elama asumine kolmandast riigist Euroopa Liitu — Mõiste „alaline elukoht” — Võimaluse välistamine asuda alaliselt elama üheaegselt kolmandas riigis ja liidu liikmesriigis — Alalise elukoha kindlaksmääramise kriteeriumid

I. **Sissejuhatus**

1. Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) esitatud eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu (EÜ) 16. novembri 2009. aasta määruse nr 1186/2009, millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem,[2] artikli 3 ja sellele järgnevate artiklite tõlgendamist. Artikli 3 kohaselt võib Euroopa Liidu tolliterritooriumile kolmandast riigist „alaliselt elama” asuv füüsiline isik saada tollimaksuvabastuse sellega seonduvate isiklike asjade importimisel.

2. Käesolev eelotsusetaotlus on esitatud X-i ja Staatssecretaris van Financiëni (Madalmaade rahanduse riigisekretär) vahelises kohtuvaidluses seoses Madalmaade tolli keeldumisega kohaldada imporditollimaksuvabastust isiklike asjade suhtes, mida asjaomane isik importis Madalmaadesse, kui ta lahkus Katarist, kus ta oli elanud ja töötanud kolm ja pool aastat. Nimetatud tolli sõnul ei saa kõnealuses artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastust kohaldada käesolevas asjas, sest X-i alaline elukoht oli tegelikult kogu selle ajavahemiku jooksul Madalmaades.

3. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib Euroopa Kohtult kõigepealt teada, kas määruse nr 1186/2009 alusel on võimalik, et füüsilise isiku „alaline elukoht” on üheaegselt nii Euroopa Liidu liikmesriigis kui ka kolmandas riigis. Jaatava vastuse korral soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus seejärel teada, kas selle määruse artikli 3 alusel lubatud tollimaksuvabastus võiks rakenduda alates hetkest, mil asjaomane isik loobub alalisest elukohast selles kolmandas riigis. Eitava vastuse korral, see tähendab juhul, kui sellega seoses on võimatu omada kahte alalist elukohta, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada kriteeriume, mida tuleb kohaldada selleks, et teha kindlaks koht, kus asub isiku alaline elukoht selle artikli tähenduses, kui sellel isikul on – nagu põhikohtuasjas – kolmandas riigis nii isiklikud kui ka tööalased sidemed ja liikmesriigis üksnes isiklikud sidemed.

1 — Algkeel: prantsuse.
2 — ELT L 324, lk 23.

II. **Õiguslik raamistik**

A. *Määrus nr 1186/2009*

4. Nõukogu 28. märtsi 1983. aasta määrus (EMÜ) nr 918/83, millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem,[3] mis oli põhiline õigusakt selles valdkonnas, tunnistati kehtetuks ja kodifitseeriti määrusega nr 1186/2009.

5. Määruse nr 1186/2009 põhjendused 2, 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Asutamislepingu sätetega kooskõlas vastuvõetud erandmeetmete puudumise korral kohaldatakse ühise tollitariifistiku maksumäärasid kõikide ühendusse imporditud kaupade suhtes. […]

(3) Selline maksustamine ei ole siiski õigustatud teatavatel täpselt määratletud asjaoludel, kui kauba importimise eritingimuste tõttu puudub tavaline vajadus majandust kaitsta.

(4) Sellisteks juhtudeks on soovitav kehtestada kord, millega kaup vabastatakse selle suhtes tavaliselt kohaldatavatest imporditollimaksudest, nagu on ette nähtud enamikus tollialastes õigusaktides.”

6. Määruse nr 1186/2009 artiklid 3–11 on sätestatud määruse II jaotise „Imporditollimaksuvabastus” I peatükis „Isiklikud asjad, mis kuuluvad füüsilisele isikule, kes asub kolmandast riigist alaliselt elama ühendusse”.

7. Artikkel 3 sätestab, et „[k]ui artiklitest 4–11 ei tulene teisiti, võib füüsiline isik, kes asub kolmandast riigist alaliselt elama ühenduse tolliterritooriumile, importida isiklikke asju imporditollimaksuvabalt”.

8. Artikli 4 lõige 1 näeb ette, et „[m]aksuvabastust kohaldatakse üksnes isiklike asjade suhtes, mis:

a) välja arvatud teatavatel põhjendatud juhtudel, on kuulunud asjaomasele isikule või äratarvitamatu kauba puhul on olnud asjaomase isiku kasutuses tema endises alalises elukohas vähemalt kuus kuud enne kuupäeva, millal tema alaline elukoht lakkab olemast kõnealuses kolmandas riigis;

b) on ette nähtud samal eesmärgil kasutamiseks tema uues alalises elukohas”.

9. Artikli 5 lõige 1 sätestab, et „[m]aksuvabastust kohaldatakse üksnes isikute suhtes, kelle alaline elukoht on olnud väljaspool ühenduse tolliterritooriumi katkematult vähemalt 12 kuud”.

10. Artikkel 6 loetleb isiklikud asjad, milles suhtes imporditollimaksuvabastust ei kohaldata.

11. Artikli 7 lõige 1 sätestab, et „[v]älja arvatud erijuhtudel kohaldatakse maksuvabastust üksnes isiklike asjade suhtes, mis on lubatud vabasse ringlusse 12 kuu jooksul alates kuupäevast, millal asjaomane isik on asunud alaliselt elama ühenduse tolliterritooriumile”.

12. Artikkel 8 sätestab, et „12 kuu jooksul alates tollimaksuvabalt imporditud asjade vabasse ringlusse lubamisest ei tohi neid tasuta ega tasu eest kasutada anda, tagatisena kasutada ega võõrandada ilma pädevale asutusele ette teatamata”, vastasel korral tuleb tasuda imporditollimaks selle artikli lõikes 2 sätestatud korras.

3 — EÜT L 105, lk 1; ELT eriväljaanne 02/01, lk 419.

13. Artikli 9 lõige 1 sätestab, et „[e]randina artikli 7 esimesest lõigust kohaldatakse maksuvabastust isiklike asjade suhtes, mis on lubatud vabasse ringlusse enne, kui asjaomane isik on asunud alaliselt elama ühenduse tolliterritooriumile, tingimusel et ta kohustub asuma sinna alaliselt elama kuue kuu jooksul".

14. Artikli 10 lõige 1 sätestab, et „[k]ui asjaomane isik lahkub ametialaste kohustuste tõttu kolmandast riigist, kus oli tema alaline elukoht, asumata samal ajal alaliselt elama ühenduse tolliterritooriumile, kuid kavatsusega teha seda hiljem, võib pädev asutus kohaldada tollimaksuvabastust isiklike asjade suhtes, mille asjaomane isik sel eesmärgil nimetatud territooriumile toob".

15. Artikkel 11 annab pädevatele asutustele ka võimaluse teha erand mõnest imporditollimaksuvabastuse kohaldamise tingimusest, „kui isik peab asuma kolmandast riigist alaliselt elama ühenduse tolliterritooriumile erandlike poliitiliste asjaolude tõttu".

B. *Direktiivid 83/182/EMÜ ja 83/183/EMÜ*

16. Nõukogu 28. märtsi 1983. aasta direktiiv 83/182/EMÜ on ühest liikmesriigist teise ajutiselt imporditud teatavate transpordivahendite maksuvabastuse kohta ühenduses.[4] Selle direktiivi artikli 7 „Elukoha kindlaksmääramise üldeeskirjad" lõige 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „alaline elukoht" kohta, kus isik tavaliselt elab iga kalendriaasta jooksul vähemalt 185 päeva seoses isiklike ja tööalaste sidemetega või, kui tööalased sidemed puuduvad, seoses isiklike sidemetega, millest ilmneb nimetatud isiku märkimisväärne seos tema elukohaga.

Kui isiku tööalased ja isiklikud sidemed on eri kohtades ning ta elab seetõttu järgemööda kahes või enamas liikmesriigis asuvates eri kohtades, loetakse tema alaliseks elukohaks isiklike sidemetega seotud kohta, kui ta sinna korrapäraselt tagasi pöördub […]".

17. Nõukogu 28. märtsi 1983. aasta direktiivi 83/183/EMÜ üksikisikute isikliku vara liikmesriigist alalise importimise suhtes kohaldatava maksuvabastuse kohta[5] tunnistas kehtetuks direktiiv 2009/55/EÜ[6]. Mõlema nimetatud direktiivi artiklite 6 lõike 1 sõnastus on identne direktiivi 83/182 artikli 7 lõike 1 sõnastusega.

III. **Menetlus põhikohtuasjas, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus**

18. Pärast töötamist ja elamist Madalmaades töötas X 1. märtsist 2008 kuni 1. augustini 2011 Kataris. Selles kolmandas riigis võimaldas talle elamispinda tema tööandja ning seal olid tal nii tööalased kui ka isiklikud sidemed. Selles ajavahemikus viibis X väljaspool Katari 281 päeva, mille jooksul külastas ta oma abikaasat, täisealisi lapsi ja Madalmaadesse jäänud perekonda ning käis puhkamas teistes riikides. Tema abikaasa, kes jätkas töötamist Madalmaades, külastas teda Kataris kuuel korral, kokku 83 päeva.

19. Madalmaadesse tagasipöördumise eesmärgil taotles X Madalmaade tollilt lubada tal importida oma isiklikud asjad Katarist liitu tollimaksuvabalt vastavalt määruse nr 1186/2009 artiklile 3. Maksuhaldur jättis tema taotluse rahuldamata põhjusel, et asjaomane isik ei ole asunud „alaliselt elama" Madalmaadesse nimetatud artikli tähenduses, sest ta säilitas oma alalise elukoha selles liikmesriigis Kataris elamise ajal ning seega ei ole ta kunagi elanud selles kolmandas riigis.

4 — EÜT L 105, lk 59; ELT eriväljaanne 09/01, lk 112.

5 — EÜT L 105, lk 64; ELT eriväljaanne 09/01, lk 117.

6 — Nõukogu 25. mai 2009. aasta direktiiv üksikisikute isikliku vara liikmesriigist alalise sissetoomise suhtes kohaldatava maksuvabastuse kohta (ELT L 145, lk 36).

20. X esitas tollimaksuvabastuse andmisest keelduva otsuse peale hagi Rechtbank te Haarlemile (Haarlemi kohus), kes tema taotluse rahuldas. Maksuhaldur esitas apellatsioonkaebuse Gerechtshof Amsterdamile (Amsterdami apellatsioonikohus), kes oma 4. juuli 2013. aasta otsusega tühistas edasikaevatud kohtuotsuse.

21. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et viidates mõnele Euroopa Kohtu otsusele[7], asus Gerechtshof oma kohtuotsuse põhistamiseks seisukohale, et alaline elukoht nimetatud artikli 3 tähenduses peab asuma kohas, kus asjaomasel isikul on püsiv huvide keskpunkt. Asunud seisukohale, et käesolevas asjas ei ole võimalik kindlaks määrata, kus asus X-i isiklikest ja tööalastest sidemetest lähtuvalt tema püsiv huvide keskpunkt, otsustas Gerechtshof, et sellisel juhul tuleb eelistada asjaomase isiku isiklikke sidemeid, ja järeldas sellest, et kogu kõnealuse ajavahemiku jooksul oli asjaomase isiku alaline elukoht Madalmaades.

22. X esitas kassatsioonkaebuse Hoge Raad der Nederlandenile (Madalmaade kõrgeim kohus) ja vaidles vastu sellele, et tal olid isiklikud sidemed ühtaegu kahes riigis; asjaolu, et tema tööalased sidemed olid üksnes Kataris, oleks pidanud olema peamine kriteerium, et saaks määrata tema alalise elukoha sellesse kolmandasse riiki, mistõttu peaks ta saama määruse nr 1186/2009 artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastuse.

23. Neil asjaoludel otsustas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) 21. novembril 2014 Euroopa Kohtusse saabunud 14. novembri 2014. aasta otsusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määrusega nr 1186/2009 on hõlmatud võimalus, et füüsilise isiku alaline elukoht on ühtaegu nii Euroopa Liidu liikmesriigis kui ka kolmandas riigis, ning kas juhul, kui see on nii, saab artikli 3 alusel imporditollimaksust vabastada isiklikud asjad, mille toob Euroopa Liidu territooriumile [see füüsiline isik], kes loobub oma alalisest elukohast kolmandas riigis?

2. Kui määrus nr 1186/2009 välistab teise alalise elukoha võimaluse ja kõikide asjaolude arvessevõtmisest ei piisa alalise elukoha kindlakstegemiseks, siis millise õigusnormi või milliste kriteeriumide alusel tuleb sellises olukorras nagu käesolev, kus asjaomasel isikul on kolmandas riigis nii isiklikud kui ka tööalased sidemed ja liikmesriigis isiklikud sidemed, määruse nr 1186/2009 kohaldamisel kindlaks teha asjaomase isiku alalise elukoha riik?”

24. X, Madalmaade valitsus ja Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad. Kohtuistungit suuliste seisukohtade ärakuulamiseks ei toimunud.

7 — Eelotsusetaotluses täpsustatakse, et Gerechtshof viitas kohtuotsustele Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160); Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407) ja Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251), mis kõik käsitlevad direktiivide 83/182 ja 83/183 tõlgendamist.

IV. **Analüüs**

A. *Võimaluse välistamine elada alaliselt määruse nr 1186/2009 tähenduses kolmandas riigis ja liikmesriigis üheaegselt*

1. *Sissejuhatus*

25. Oma esimese küsimusega, mis koosneb kahest osast, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul kõigepealt sisuliselt kindlaks teha, kas määruse nr 1186/2009[8] kohaldamisel on võimalik, et füüsilisel isikul on samas ajavahemikus „alaline elukoht" kahes eri kohas: täpsemalt liikmesriigis ja kolmandas riigis üheaegselt. Kui vastus küsimuse esimesele osale on jaatav, palutakse Euroopa Kohtul seejärel otsustada, kas nimetatud määruse artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastust saaks seega kohaldada niisuguste isiklike asjade importimisel, mis tuuakse liitu hetkel, kui nende asjade omanik on loobunud oma alalisest elukohast asjaomases kolmandas riigis.

26. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib Gerechtshof Amsterdami (Amsterdami apellatsioonikohus)[9] lähenemisviisist lähtudes, kuidas tuleb tõlgendada mõistet „alaline elukoht" selle määruse tähenduses sellistel asjaoludel nagu käesolevas kohtuasjas, tuletades meelde, et käesolevas asjas jagas X oma kohalolemise aega ning sidemeid Madalmaade ja Katari vahel mitut kõnealust aastat hõlmava ajavahemiku jooksul. Ta leiab, et määrusega nr 1186/2009[10] taotletud eesmärkidega ei tundu olevat vastuolus see, kui sellistel juhtudel oleks esiteks alaline elukoht ühtaegu liikmesriigis ja kolmandas riigis ning teisalt oleks võimalik anda nimetatud määruse artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastus, kui asjaomane isik loobub oma elukohast selles kolmandas riigis ja toob sellega seoses oma isiklikud asjad sellesse liikmesriiki.[11]

27. X teeb ettepaneku vastata esimesele eelotsuse küsimusele nii, et määruse nr 1186/2009 artikli 3 kohaldamist tuleb sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas lubada.[12] Madalmaade valitsus ja komisjon kaitsevad samas väidet, mille kohaselt selle määruse sätted välistavad võimaluse, et füüsilisel isikul on alaline elukoht ühtaegu nii liikmesriigis kui ka kolmandas riigis. Ka minul on selline seisukoht, mille põhjusi ma selgitan allpool.

8 — Kõigepealt tuleb rõhutada, et mõiste „alaline elukoht" tõlgendamine, mida taotles eelotsusetaotluse esitanud kohus, puudutab mitte üksnes määruse nr 1186/2009 artikleid 3–11, mille kohaldamist kaalutakse põhikohtuasjas, vaid ka teisi selle määruse sätteid (vt käesoleva ettepaneku punkt 28).

9 — Eelotsusetaotluses märgitakse, et „asudes seisukohale, et üheselt ei ole võimalik kindlaks teha […], kus asus [X-i] püsiv huvide keskpunkt, otsustas Gerechtshof vaikimisi, et asjaolud, mis võimaldavad järeldada, et asjaomase isiku alaline elukoht oli [esiteks] (säilinud) Madalmaades, ja asjaolud, mis võimaldavad järeldada, et asjaomase isiku alaline elukoht oli [teiseks] Kataris, on tasakaalus".

10 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus mainib sellega seoses kohtuotsuseid Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, punktid 24–26) ja Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303). Ma rõhutaksin juba praegu, et viimati nimetatud kohtuotsusele saab siin viidata üksnes analoogia alusel, sest see käsitleb niisuguste sätete tõlgendamist, mis on ette nähtud nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruses (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes, mis on nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3) muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis.

11 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab sellele kinnitusele siiski nüansi ja täpsustab, et samuti võiks asuda seisukohale, et tegelikult ei ole tegemist alalise elukoha muutusega nimetatud artikli tähenduses, „sest tegelikkuses vaid loobuti elukohast kolmandas riigis".

12 — Täpsemalt väidab X esimese võimalusena seda, et kõnealuse ajavahemiku jooksul puudus tal kaks elukohta, sest tal ei olnud „enam alalist elukohta Madalmaades", mida ta „üksnes külastas", ja et vastus esitatud küsimusele on seega puhtalt teoreetiline. Teise võimalusena – kui faktilisi asjaolusid analüüsida teisiti – väidab X, et on võimalik asuda alaliselt elama üheaegselt liikmesriiki ja kolmandasse riiki ning et sellisel juhul võiks tema suhtes kohaldada selles artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastust, kuna alaline elukoht, mille ta Madalmaades säilitas, oleks „vähem oluline" kui tema „esmatähtis alaline" elukoht Kataris.

2. *Vajadus tõlgendada mõistet „alaline elukoht” määruse nr 1186/2009 tähenduses*

28. Nagu on rõhutanud nii eelotsusetaotluse esitanud kohus kui ka Madalmaade valitsus ja komisjon, ei määratleta mõistet „alaline elukoht” määruses nr 1186/2009, kus see mõiste esineb mitte üksnes artiklites 3–11, mis on asjassepuutuvad käesolevas asjas, vaid ka määruse – eeskätt selle prantsuskeelse versiooni – artiklites 12, 13, 17 ja 81. Nii on see ka määrusega nr 918/83, mille eesmärk oli samuti kehtestada ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem ja mille tunnistas kehtetuks määrus nr 1186/2009, kodifitseerides vanas õigusaktis sisalduvad sätted nende sisu muutmata.[13]

29. Nimetatud määruste vaikimine on seda enam märkimisväärne, et esiteks otsustas komisjon lisada mõiste „alaline elukoht” oma esialgsesse ettepanekusse, mille tulemusel võeti vastu määrus nr 918/83[14] – iseärasus, mida käsitlen edaspidi[15] – ning teiseks otsustas seadusandja lisada ühise määratluse hoopis maksuvabastust käsitletavatesse direktiividesse 83/182 ja 83/183,[16] mis võeti vastu samal päeval kui määrus nr 918/83.

30. Kuigi Euroopa Kohus on juba välja toonud mõiste „alaline elukoht” määratlemise alused direktiivide 83/182[17] ja 83/183[18] tähenduses, ei ole ta aga minu teada veel esitanud selle mõiste tõlgendust ühenduse tollimaksuvabastuse süsteemi kehtestavate määruste tähenduses. Mitu Euroopa Kohtu otsust käsitlevad tõesti määruste nr 918/83 ja nr 1186/2009 sätete tõlgendamist ning võimaldavad eelkõige piiritleda nende õigusaktidega sätestatud kolmekümne tollimaksuvabastusliigi esemelist kohaldamisala, kuid kogu see varasem kohtupraktika käsitleb teisi mõisteid.[19]

31. Seoses tõlgendamismeetoditega tuletan meelde, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttega seonduvatest nõuetest, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki.[20]

32. Määrus nr 1186/2009 aga ei määratle mõistet „alaline elukoht”, mida ta kasutab eelkõige määruse artikli 3 ja sellele järgnevate artiklite kohaldamise tingimuste kindlaksmääramiseks, kuid ta ei viita otseselt ka siseriiklikule õigusele, et teha kindlaks nende terminite tähendus. Järelikult tuleb selle määruse kõigi sätete kohaldamisel pidada nimetatud mõistet liidu õiguse autonoomseks mõisteks. Seda lähenemisviisi kinnitab ka seisukoht, millele on Euroopa Kohus juba asunud seoses määruse nr 918/83 sätetega – mis on asendatud määrusega nr 1186/2009 –, mis aga ei sisaldanud neis sätetes kasutatud mõistete määratlust.[21]

13 — Komisjon täpsustas oma 11. detsembri 2008. aasta ettepanekus, mille tulemusel võeti vastu määrus nr 1186/2009 (KOM(2008) 842 (lõplik)), et „[u]us määrus asendab sellesse inkorporeeritud õigusaktid [vt selle ettepanku V lisa]; käesolevas ettepanekus on säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud *ainult* kodifitseerimiseks vajalikud *vormilised muudatused*” (algteksti kursiiv).

14 — 12. märtsi 1979. aasta ettepanek (KOM(79) 104 (lõplik)).

15 — Seoses määratlusega, mille komisjon välja pakkus, ja selgitusega, mille ta võib anda, et vastata käesolevas asjas esitatud esimesele ja teisele küsimusele, vt vastavalt käesoleva ettepaneku punktid 35 ja 71.

16 — Vt nende direktiivide sätted, millele on viidatud käesoleva ettepaneku punktides 16 ja 17.

17 — Vt eelkõige kohtuotsus Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, punktid 51 jj ja seal viidatud kohtupraktika), mille alalise elukoha asukoha kindlaksmääramise kriteeriume meenutatakse kohtuotsuses komisjon *vs.* Kreeka (C-156/04, EU:C:2007:316, punktid 45 ja 46).

18 — Vt kohtuotsus Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251, punktid 54 jj).

19 — Vt eelkõige kohtuotsused Universität Stuttgart (303/87, EU:C:1989:128); Schoonbroodt (C-247/97, EU:C:1998:586); Feron (C-170/03, EU:C:2005:176); Har Vaessen Douane Service (C-7/08, EU:C:2009:417); Lietuvos geležinkeliai (C-250/11, EU:C:2012:496); Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556) ja Utopia (C-40/14, EU:C:2014:2389).

20 — Vt eelkõige kohtuotsused Seattle Genetics (C-471/14, EU:C:2015:659, punktid 23 jj) ja Axa Belgium (C-494/14, EU:C:2015:692, punktid 21 jj).

21 — Vt kohtotsused Feron (C-170/03, EU:C:2005:176, punktid 26 jj) ja Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, punktid 22 jj).

33. Kui arvestada konteksti, milles on sätestatud asjassepuutuvad sätted käesolevas asjas, ja nende sätetega taotletud eesmärke, siis tuleb nimetatud mõiste autonoomseks tõlgendamiseks kõigepealt välja tuua nende sätete sõnastusest tuleneva analüüsi koostisosad, sest need tunduvad mulle käesolevas kohtuasjas eriti olulised.

3. *Asjassepuutuvate sätete grammatiline tõlgendus*

34. Nagu komisjon õigesti märgib, ei võimalda määruse nr 1186/2009 asjassepuutuvate sätete sõnastusviis mingil viisil järeldada, et määruse artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastuse kohaldamiseks oleks võimalik omada alalist elukohta ühtaegu liikmesriigis ja kolmandas riigis, kui arvestada, et mitte üksnes nimetatud artikkel 3, vaid ka artiklid 4, 5, 7, 9, 10 ja 11[22] kasutavad mõistet „alaline elukoht" ühtselt ainsuses. Ma lisan, et sama kehtib kõigi määruse nr 1186/2009 artiklite puhul, kus see mõiste esineb,[23] ja nimetatud määruse iga keeleversiooni puhul.[24]

35. Sellega seoses võib veel märkida, et oma esialgses ettepanekus, mille tulemusel võeti vastu määrus nr 918/83,[25] nägi komisjon ette mõiste „alaline elukoht"[26] määratluse, mida selle määruse lõplikku versiooni üle ei võetud, ja redigeeris mitut sellele mõistele[27] viitavat sätet, kasutades juba üksnes ainsust.

36. Neid grammatilist laadi põhjendusi kinnitavad olulisemad asjaolud. Mitu määruse nr 1186/2009 artiklites 3–11 sisalduvat fraasi kinnitavad nimelt mõtet, et ei ole mõeldav, et füüsilise isiku „alaline elukoht" selle määruse tähenduses oleks nende artiklite kohaldamisel ühtaegu liikmesriigis ja kolmandas riigis.

37. Kõigepealt nõustun ma Madalmaade valitsuse analüüsiga, mille kohaselt vastavalt artikli 3 sõnastusele hõlmab selle artikliga sätestatud tollimaksuvabastus üksnes olukorda, kus *asutakse* alaliselt elama kolmandast riigist liidu territooriumile, mitte sellise isiku olukorda, kelle alaline elukoht juba on liikmesriigis ja seega liidu tolliterritooriumil. Nimelt eeldab seadusandja poolt kasutatud termin „muutus" kindlasti – kas või etümoloogiliselt – selle elukoha ümberpaigutamist väljaspool liitu asuva koha ja liidus sees asuva teise koha vahel. Sellise liikumise nõue nähtub ka selle peatüki pealkirjast, mille all paiknevad nimetatud artiklid 3–11.

38. Artikli 4 tõlgendus kinnitab seda analüüsi, sest artiklis mainitakse asju, mida asjaomane isik on kasutanud „tema *endises* alalises elukohas vähemalt kuus kuud enne kuupäeva, millal tema alaline elukoht lakkab olemast *kõnealuses kolmandas riigis*", ja mida kasutatakse ka „tema *uues* alalises elukohas",[28] mis on fraasid, millest minu arvates järeldub, et selle artikli kohaselt saab korraga tõesti omada vaid ühte „alalist elukohta" selle määruse tähenduses.

39. Samuti ei luba artiklid 7, 9, 10 ja 11, milles seda mõistet kasutatakse, sugugi järeldada, et sama ajavahemiku jooksul on võimalik summeerida liidu tolliterritooriumist väljaspool ja liidu tolliterritooriumi sees asuvaid alalisi elukohti. Vastupidi, need sätted eristavad minu arvates selgelt asjaomase isiku alaliselt elama asumist kõigepealt väljaspool seda territooriumi ja seejärel sellel territooriumil.

22 — Artikleid 6 ja 8 ei ole selles loetelus nimetatud, sest määrates kindlaks isiklikud asjad, mille suhtes tollimaksuvabastust ei kohaldata või kohaldatakse, ei mainita neis artiklites mõistet „alaline elukoht".

23 — Nimelt eelkõige nimetatud määruse prantsuskeelse versiooni artiklid 12, 13, 17 ja 81.

24 — Lisaks prantsuskeelsele versioonile vt eelkõige hispaaniakeelne („residencia normal"), taanikeelne („sædvanlige opholdssted"), saksakeelne („gewöhnlichen Wohnsitz"), ingliskeelne („normal place of residence"), itaaliakeelne („residenza normale"), hollandikeelne („normale verblijfplaats"), portugalikeelne („residência habitual"), rumeeniakeelne („reședința obișnuită") ja rootsikeelne („normala bostad") versioon.

25 — Viidatud ettepank (KOM(79) 104 lõplik).

26 — Vt nimetatud ettepaneku artikli 4 lõige 2, millele on viidatud käesoleva ettepaneku punktis 71.

27 — Vt nimetatud ettepaneku artiklid 5, 6, 10–12, 14, 16, 17, 20 ja 71.

28 — Kohtujuristi kursiiv.

40. Käesolevas asjas käsitletud määruse nr 1186/2009 sätete grammatiline tõlgendamine veenab mind niisiis vastama kohe eitavalt eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimese küsimuse esimesele osale. Seda *prima facie* järeldust kinnitab nii nende sätete ülesehitus kui ka eesmärk.

4. *Asjassepuutuvate sätete kontekstipõhine tõlgendamine*

41. Määruse nr 1186/2009 põhjenduste 2 ja 3 ning artikli 1[29] koostoimest järeldub, et kehtib põhimõte, mille kohaselt ühist maksustamist kohaldatakse selliste kaupade liikumisele, mis – nagu käesolevas asjas – on suunatud liidu territooriumile. Üksnes erandkorras, „erilistel asjaoludel"[30] ja „täpselt määratletud" tingimustes võivad mõned liitu imporditud kaubad pääseda tollimaksust nimetatud määruse kohaldamisel.

42. Tollimaksuvabastus antakse seega seda taotlenud asjaomasele isikule tingimusel, et kõnealune import toimus selles määruses ette nähtud korras. Tollimaksuvabastuse raames võetavate soodusmeetmete eripära on see, et need ei ole ühelt poolt üldkohaldatavad, aga teiselt poolt on lõplikud.[31]

43. Kuna imporditollimaksuvabastus on niisiis meetod, mis võimaldab lõplikult tühistada niisuguse kauba maksustamise, mis on imporditud ja mille on liidu seadusandja sel eesmärgil täpselt kindlaks määranud, siis põhimõtteliselt tuleb sellise erandi kohaldamise tingimusi tõlgendada minu arvates kitsendavalt.[32] Neid tingimusi ei tohiks siiski tõlgendada nii rangelt, et tekib tollimaksuvabastuse kasuliku mõju kadumise oht, eelkõige juhul, kui vabastuse saamine sõltub asjaomaste isikute eraeluga seotud asjaoludest.[33] See kehtib eelkõige määruse nr 1186/2009 artikli 3 ja sellele järgnevate artiklite tõlgendamisel, mille kohaselt on nõutav kolmandast riigist liikmesriiki tegelikult elama asumine, et asjaomase isiku asjade suhtes kohaldataks tollimaksuvabastust.

44. Sellega seoses tuletan meelde, et – nagu märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus käesolevas asjas – Euroopa Kohus on juba välistanud võimaluse, et isikul on üheaegselt kaks alalist elukohta kahe erineva liikmesriigi territooriumil, kuid seda üksnes määruse nr 1408/71 kohaldamisel. Oma otsuse põhistamiseks märkis Euroopa Kohus eelkõige, et vastupidine lahendus – mis seisneb selles, et mitu elukohta saab summeerida – võtaks igasuguse kasuliku mõju nimetatud määruse sätetelt, mille kohaselt on elukoht kui ühendav tegur selle õigusakti raames kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks.[34] Samuti on minu arvates mitme elukoha omamise võimalus vastuolus loogikaga, mis on aluseks määruse nr 1186/2009 artiklis 3 ja sellele järgnevates artiklites sätestatud maksuvabastusmehhanismile.

29 — Määruse nr 1186/2009 artikli 1 kohaselt „sätestatakse juhud, mil teatavatel erilistel asjaoludel kohaldatakse kauba suhtes selle vabasse ringlusesse lubamise või ühenduse tolliterritooriumilt eksportimise korral impordi- või eksporditollimaksuvabastust ning ei kohaldata asutamislepingu artikli 133 alusel vastu võetud meetmeid".

30 — See piirav fraas sisaldub ka tolliseadustiku varem kehtinud artiklis 184 (vt nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, EÜT L 302, lk. 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), mis moodustas liidu seadusandja sekkumise õigusliku aluse „Tollisoodustuste" alla (VI jaotis) liigitatud impordi- või eksporditollimaksudest vabastuse valdkonnas.

31 — Nagu märgiti eespool nimetatud ettepaneku (KOM(79) 104 lõplik) põhjenduste punktis 1, eristab see tollimaksuvabastust vastavalt tollimaksust vabastamisest – kuna tollimaks jääb kohaldatavaks kauba suhtes, mida imporditakse tollimaksuvabastuse meetmega sätestamata otstarbeks või isikute poolt – ja tollimaksu peatamisest, mis on ajutine meede.

32 — Vt analoogia alusel kohtuotsus Schoonbroodt (C-247/97, EU:C:1998:586, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika), milles Euroopa Kohus täpsustas, et tollimaksu peatamist võimaldavaid õigusnorme „tuleb […] tõlgendada täht-tähelt, lähtudes nende sõnastusest, nii et neid ei ole võimalik, vastuolus nende sõnastusega, kohaldada toodetele, millele need õigusnormid ei viita".

33 — Ettepanekut, mille tulemusel võeti vastu määrus nr 918/83 (EÜT 1980, C 72, lk 20; ELT eriväljaanne 02/01, lk 419), käsitleva arvamuse punktis 1.4 märkis majandus- ja sotsiaalkomitee, et „selles valdkonnas tuleb nimelt selgelt välja tuua, et tegemist on üksikisikute ja perekondade elu mõjutavate küsimustega ning kitsast lähenemisviisi ei tuleks nende suhtes rakendada"; väljavõte, millele on viidatud ka kohtuotsuses Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, punkt 26).

34 — Kohtuotsus Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303, punktid 48 jj).

5. *Asjassepuutuvate sätete teleoloogiline tõlgendamine*

45. Määruse nr 1186/2009 põhjenduse 3 tingimuste kohaselt, mis sisuliselt kordab määruse nr 918/83 põhjendust 2, on nimetatud õigusaktidega sätestatud tollimaksuvabastus õigustatud sellega, et liidu territooriumile imporditud kaup on lubatud jätta maksustamata, „kui kauba importimise eritingimuste tõttu puudub tavaline vajadus majandust kaitsta". Määruse nr 918/83 ettevalmistavatest materjalidest nähtub, et oldi seisukohal, et juhtudel, kus selle õigusaktiga sätestatud konkreetsed asjaolud on täidetud, „on kaupade tollimaksuvabalt importimise tingimused sellised, et need kaubad ei saa tegelikkuses konkureerida samalaadsete ühendusest pärit kaupadega ega kahjulikult mõjutada riikide eelarvevahendeid." [35]

46. Mõistagi võib näida, et kahe alalise elukoha omamise võimalus niisugusena, nagu seda kirjeldab eelotsusetaotluse esitanud kohus, on iseenesest nende eesmärkidega kooskõlas, sest tundub, et niisuguses olukorras ei ole tingimata vaja kasutada liidu majanduse kaitsmise meetmeid. Arvan siiski, et eeldus, et isikul võib olla niinimetatud alaline elukoht nii liikmesriigis kui ka kolmandas riigis ja et ta impordib oma isiklikud asjad liidu territooriumile, kui ta loobub elukohast selles kolmandas riigis, kujutab endast juhtumit, mis ei vasta määruse nr 1186/2009 artiklis 3 ja sellele järgnevates artiklites sätestatule.

47. Nimelt, kui Euroopa Kohtul paluti tõlgendada määruse nr 918/83 sätteid, rõhutas ta, et „liidu seadusandja eesmär[gid] selle määruse vastuvõtmisel [olid] esiteks liikmesriiki elama asumise ning teiseks liikmesriikide tollide töö hõlbustamine". [36] Niisiis on ilmne, et selle määrusega kehtestatud ühiste imporditollimaksuvabastuste vastuvõtmisega võttis seadusandja meetmeid mitte üksnes isikute huvides, kes oleksid pidanud liikmesriiki elama asumisel tasuma tollimaksu, vaid ka selleks, et lihtsustada niisuguste riigiasutuste ülesandeid, kes oleksid pidanud vastutama sellega seoses imporditud asjade maksustamise kontrollimise eest. Kõik need põhjendused võib minu arvates üle kanda määrusele nr 1186/2009, kui meenutada, et see määrus üksnes kodifitseeris eelkõige määruse nr 918/83 sätteid.

48. Mis aga puudutab isiku võimalust omada käesoleval juhul „alalist elukohta" määruse nr 1186/2009 tähenduses üheaegselt liikmesriigis ja kolmandas riigis, siis leian nagu komisjongi, et see, mille ta liigitab „täielikuks tagasi pöördumiseks alalisse elukohta liikmesriigis", ei ole kooskõlas eespool viidatud eesmärgiga, mis seisneb „uue elukoha sisseseadmises liikmesriigis". Juhul kui isik lahkub ühest oma kahest niinimetatud alalisest elukohast, mis asub kolmandas riigis, et elada edaspidi üksnes teises elukohas, siis ta *juba elab liikmesriigis*, mistõttu ei saa tegelikult rääkida tegelikust *alalisest elama asumisest* liidu tolliterritooriumile nii, nagu seda nõuab selle määruse artikkel 3 ja sellele järgnevad artiklid.

35 — Eespool viidatud majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus (punkt 1.4). Samuti on märgitud eespool viidatud ettepaneku (KOM(79 104 lõplik) põhjenduste punktis 4, et tollimaksuvabastust võib lubada niisuguste vallasasjade importimisel, mida kasutavad riiki elama asuvad isikud, sest selline importimine ei häiri sarnase kauba siseriiklikku tootmist, kuna see toimub ilma igasuguse kaubandusliku eesmärgita.

36 — Kohtuotsus Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, punkt 24). Nimetatud eesmärke nimetas samas sõnastuses kohtujurist Poiares Maduro oma ettepanekus, mille ta esitas kohtuasjas Feron (C-170/03, EU:C:2004:312, punkt 74), viidates kohtuasjas Heinonen (C-394/97, EU:C:1999:10, punkt 16) esitatud kohtujurist Saggio ettepanekule.

49. Muude allikate [37] hulgas nähtub ka liidu seadusandjat inspireerinud rahvusvahelistest õigusaktidest, et määrav tegur imporditollimaksuvabastuste õigustamiseks niisugustes olukordades, nagu on sätestatud nimetatud artiklis 3, on see, et füüsiline isik impordiks asju transpordil oma peamisest elukohast, mida nimetatakse – sõltuvalt allikast – elukohaks või alaliseks elukohaks, nende asjade ekspordiriigist impordiriiki. [38]

50. Seetõttu olen seisukohal, et esimese eelotsuse küsimuse esimesele osale tuleb vastata, et määrust nr 1186/2009 tuleb tõlgendada nii, et füüsiline isik ei saa ühtaegu elada alaliselt nii liikmesriigis kui ka kolmandas riigis eelkõige selle määruse artiklis 3 sätestatud tollimaksuvabastuse kohaldamisel.

6. *Esimese eelotsuse küsimuse teine osa*

51. Kuna ma soovitan esimese küsimuse esimesele osale vastata eitavalt, olen seisukohal, et ei ole vaja vastata selle küsimuse teisele osale, mis käsitleb nimetatud artikli 3 võimalikku kohaldamist isiklike asjade suhtes, mis tuuakse liitu siis, kui asjaomane isik loobub oma kolmandas riigis asuvast niinimetatud alalisest elukohast, sest eelotsusetaotluse esitanud kohus on selle küsimuse teise osa esitanud ainult teise võimalusena juhuks, kui selle määruse tähenduses on võimalik omada kahte „alalist elukohta”.

52. Sellega seoses rõhutan üksnes, et nimetatud võimalus tundub mulle kokkusobimatu selles artiklis 3 sätestatud olulise kriteeriumiga, mille kohaselt „[ettenähtud tollimaksuvabastust taotlev] füüsiline isik [...] *asub kolmandast riigist alaliselt elama ühenduse tolliterritooriumile*”. [39] Nimelt tähendab selline sõnastus minu arvates tingimata üheainsa elukoha üleviimist kolmandast riigist liikmesriiki. See olukord erineb aga sellest, mis esineks juhul, kui isik võiks lahkuda oma alalisest elukohast kolmandas riigis, et asuda edaspidi elama oma eeldatavasse teise alalisse elukohta, mis juba asub liikmesriigis, nagu on seda käsitlenud eelotsusetaotluse esitanud kohus. [40] Kui nimetatud kriteerium ei ole täielikult täidetud, ei saa see isik kasutada selles artiklis sätestatud tollimaksuvabastust.

C. *Kriteeriumid, mis võimaldavad määrata kindlaks füüsilise isiku alalise elukoha määruse nr 1186/2009 tähenduses*

1. Sissejuhatavad märkused

53. Teine eelotsuse küsimus sõltub olukorrast, kus Euroopa Kohus – vastavalt minu ettepanekule – tõlgendab määruse nr 1186/2009 sätteid nii, et nende alusel ei ole füüsilisel isikul võimalik omada kahte alalist elukohta nende sätete tähenduses.

37 — Vt eespool viidatud ettepaneku (KOM(79) 104 lõplik) põhjenduste punktid 5 ja 7 ning määruse nr 918/83 põhjendus 4, mida sisuliselt kordab määruse nr 1186/2009 põhjendus 5.

38 — Vastavalt niisiis Tollikoostöö Nõukogu (nüüd Maailma Tolliorganisatsioon) 5. detsembri 1962. aasta soovitusele, mis käsitleb elukohavahetuse tõttu imporditavate vallasjade tollimaksuvabastuse lubamist (dokument on kättesaadav internetiaadressil: http://www.wcoomd.org/fr/about-us/legal-instruments/recommendations/~/media/5E6130F9EAA54352A7710C2CA72ABA2B.ashx); see tekst on võetud vastu eesmärgiga „lihtsustada *füüsiliste isikute elukoha viimist ühest riigist teise*” ja soovitada „tollimaksu- ja impordimaksu*vabastuse* lubamist ilma majanduslike impordikeeldude ja -piiranguteta vallasasjade puhul, mille on importinud füüsiline isik *oma elukoha viimisel impordiriiki*” (kohtujuristi kursiiv).

39 — Kohtujuristi kursiiv.

40 — Madalmaade valitsus väidab teise võimalusena sama loogikat järgides, et juhul, kui Euroopa Kohus järeldab, et määruse nr 1186/2009 artikkel 3 lubab omada alalist elukohta üheaegselt liikmesriigis ja kolmandas riigis, ei tähenda see siiski seda, et asjaomasel isikul on õigus selles artiklis sätestatud tollimaksuvabastusele, sest sellisel juhul kolmandas riigis asuvast alalisest elukohast esiteks loobutaks – mitte ei viidaks seda liidu tolliterritooriumile – ja teiseks, liikmesriigis asuv alaline elukoht säiliks seal – mitte ei asutaks sinna elama.

54. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib seoses selles kohtus vaidlustatud kohtuotsuse ja X-i nõuetega tema apellatsioonkaebuses, millistest kriteeriumidest tuleb selle määruse kohaldamisel lähtuda, et teha kindlaks riiki, kus asub isiku alaline elukoht niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, see tähendab siis, kui asjaomasel isikul olid teataval ajavahemikul nii isiklikud kui ka tööalased sidemed kolmanda riigiga ja ainult isiklikud sidemed liikmesriigiga. Sisuliselt palutakse Euroopa Kohtul selle küsimusega määratleda mõiste „alaline elukoht" määruse nr 1186/2009 tähenduses ja eelkõige täpsustada hindamiskriteeriume, mida tuleb seotusetegurite hajutatuse korral esmajärjekorras arvesse võtta.

55. Oma küsimuse põhjendamiseks selgitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa Kohus on juba analüüsinud mõistet „alaline elukoht", kui ta tõlgendas eespool viidatud direktiive 83/182 ja 83/183, mis käsitlevad maksu-, mitte tollimaksuvabastust. Ta küsib, kas ja millisel määral on asjakohased neis kahes direktiivis sisalduva mõiste „alaline elukoht" määratluse tegurid - eelkõige seoses isiklike sidemete ja tööalaste sidemete hindamisega - ning nendega seotud Euroopa Kohtu otsused[41], et määrata kindlaks alaline elukoht määruse nr 1186/2009 tähenduses. Oma kahtluste kinnituseks märgib ta, et nimetatud direktiivide eesmärgid erinevad selle määruse eesmärgist, ja nendib, et põhikohtuasi erineb Euroopa Kohtus varem käsitletud kohtuasjadest, kuna asjaomasel isikul on käesoleval juhul tööalased sidemed üksnes kolmandas riigis, mitte aga ka asjaomases liikmesriigis.[42]

56. X on arvamusel, et teisele eelotsuse küsimusele tuleb tõesti vastata kooskõlas Euroopa Kohtu otsustega, milles on tõlgendatud mõistet „alaline elukoht" direktiivide 83/182 ja 83/183 tähenduses, ning seda seetõttu, et määrus nr 1186/2009 asetub samasse konteksti ja sellega taotletakse peaaegu sama eesmärki nagu viidatud direktiividega, sest selle artiklis 3 peetakse samuti silmas füüsilistele isikutele mõeldud isiklike asjade liikumist. Madalmaade valitsus arvab samuti, et analoogia alusel nende kohtuotsustega tuleb esmajärjekorras arvesse võtta isiklikke sidemeid ja et seda, missuguses elukohas on need sidemed ülekaalukad, otsustab siseriiklik kohus faktiliste asjaolude põhjal, mille mitteammendava loetelu ta selle kohtupraktika põhjal koostab.[43]

57. Komisjon on seevastu seisukohal, et mõiste „alaline elukoht" määratlus, mis on sätestatud direktiivides 83/182 ja 83/183 ning mida Euroopa Kohus on tõlgendanud, ei ole käesolevas asjas kohaldatav. Komisjon teeb ettepaneku määratleda seda mõistet selle määruse tähenduses kui „põhimõtteliselt kohta, kus asjaomane isik elab tegelikult suurema osa aastast". Vaid teise võimalusena üksnes juhtudel, kui ei nähtu selgelt, et see viimati nimetatud koht on kolmandas riigis, tuleb arvesse võtta asjaomase isiku peamisi isiklikke sidemeid liikmesriigis.

58. Ma olen seisukohal, et määruse nr 1186/2009 kohaldamisel tuleb mõistet „alaline elukoht" kujundada sõltumatult mitte üksnes liikmesriikide õiguse suhtes,[44] vaid ka selle mõiste või lähedaste mõistete määratluste suhtes, mis on sätestatud teistes liidu õigusaktides, mida Euroopa Kohtu praktika on täpsustanud.

41 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab kohtuotsustele Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160); Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407) ja Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251).

42 — Sellega seoses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuotsusele Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, punktid 52 ja 53), kuid ta märgib siiski, et määruses nr 1186/2009 puudub säte, mis oleks võrreldav direktiivi 83/182 artikli 7 lõike 1 teise lõiguga, mille kohaselt tuleb teatud asjaoludel eelistada isiklikke sidemeid, ja ta asub seisukohale, et sellised asjaolud ei ole käesoleval juhul siiski täidetud.

43 — Viidates kohtuotsuse Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407) punktile 55, järeldab Madalmaade valitsus sellest, et kohus peab võtma arvesse „eelkõige pereliikmete füüsilist kohalolekut, elukoha olemasolu, laste reaalset kooliskäimise kohta, kutsealase tööga tegelemise kohta ning kohta, kus asjaomane isik omab varalisi huve ning haldussuhteid ametiasutuste ja sotsiaalhoolekandeasutusega - selles ulatuses, kuivõrd need tegurid näitavad asjaomase isiku tahet anda sellele kohale, millega ta on seotud, teatav stabiilsus tema eluviisi ning tavapäraste sotsiaalsete ja tööalaste suhete arengust tuleneva järjepidevuse tõttu". Madalmaade valitsus lisab, et arvesse tuleb võtta „andmeid, millises riigis moodustub pension, millises riigis on tööandja asukoht ja millises riigis on sõlmitud ravikindlustus".

44 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 31 jj.

2. *Võimalus tõlgendada mõistet „alaline elukoht” liidu õigusaktide alusel*

59. Erinevalt määrusest nr 1186/2009 sätestab nii direktiiv 83/182 kui ka direktiiv 83/183 - mis on mõlemad vastu võetud maksuvabastusvaldkonnas - vastavalt direktiivi artikli 7 lõikes 1 ja direktiivi artikli 6 lõikes 1 otseselt selle, kuidas tuleb aru saada mõistest „alaline elukoht”.[45] Ma rõhutan, et need juhised on seadusandja andnud üksnes nende direktiivide „kohaldamiseks”, aga mitte kohaldamiseks liidu õiguses üldiselt.[46] Komisjon märgib õigesti, et kui seadusandja oleks tahtnud kasutada identset määratlust määruse nr 1186/2009 kohaldamiseks, oleks ta seda teinud, ja antud juhul seda ilmselgemalt, sest määrus nr 918/83, mille kodifitseeris määrus nr 1186/2009, võeti vastu samal päeval kui need kaks direktiivi.

60. Lisaks direktiividele 83/182 ja 83/183, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab, tuleb märkida, et mõiste „alaline elukoht” on samuti ühe niisuguse määratluse ese, mis on sõnastatud identselt juhilubade väljaandmise ja haldamise valdkonnas hiljem vastu võetud direktiivides.[47] Euroopa Kohus täpsustas, et vastamine nimetatud direktiivides sätestatud alalise elukoha tingimusele on oluline element direktiividega kehtestatud süsteemis „juhiloaturismiga” seotud kuritarvituste vastu võitlemiseks ja kontrolli hõlbustamiseks.[48] Seega ilmneb, et kui seadusandja soovis kasutada selle mõiste sama määratlust, mis on sätestatud direktiivides 83/182 ja 83/183, sealhulgas mis tahes muus valdkonnas peale maksustamise, on ta seda sõnaselgelt teinud.

61. Igal juhul on Euroopa Kohus teinud üksnes seoses direktiivide 83/182 ja 83/183 kohaldamisalaga mitu täpsustust neis sisalduvate määratluste kohta. Ta on eelkõige otsustanud, et „[a]lalise elukohana tuleb käsitada kohta, mis on asjaomase isiku püsiv huvide keskpunkt”, et „[p]üsivuse kriteerium viitab tingimusele, mille kohaselt peab asjaomane isik tavaliselt elama kõnealuses kohas kalendriaasta jooksul vähemalt 185 päeva” ja et alaline elukoht tuleb kindlaks määrata mitte üksnes „kõi[gi] asjassepuutuva[te] teguri[te]” alusel, vaid ka lähtuvalt kõnealuse direktiivi eesmärgist[49].

62. Direktiivide 83/182 ja 83/183 põhjendustest nähtub aga, et nende eesmärk on põhimõtteliselt soodustada isikute vaba liikumist liidu sees, kõrvaldades maksutõkked isiklike asjade importimisel ühest liikmesriigist teise.[50] See eesmärk ei ole võrdväärne määruse nr 1186/2009[51] eesmärkidega, sest viimati nimetatud määrus ei käsitle kauba liikumist liikmesriikide vahel, vaid liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel, mis on ainus konfiguratsioon, milles tavaliselt kohaldatakse tollimakse õigustavaid liidu majanduse kaitsemeetmeid,[52] nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus õigesti märkis.

63. Teine põhjus, miks ei saa alalise elukoha kontseptsiooni nende direktiivide tähenduses minu arvates üle kanda määruse nr 1186/2009 tõlgendusele, on – kas või ainult täiendava inspiratsiooniallikana – asjaolu, et nende kahe aktikategooriaga hõlmatud õigusvaldkonnad on erinevad, ehkki neil on sarnasusi. Esiteks on maksuvabastustel ja tollimaksuvabastustel tõesti see ühine tunnus, et kaubad,

45 — Nende sätete sõnastus on esitatud käesoleva ettepaneku punktides 16 ja 17.

46 — Arvestades nii nende artiklite pealkirju („Elukoha kindlaksmääramise üldeeskirjad”) kui ka nende direktiivide ettevalmistavaid materjale (vt eelkõige direktiivi 83/183 puhul artiklit 8 komisjoni ettepanekus KOM(1975) 528 lõplik, EÜT 1975, C 267, lk 11), tundub mulle, et selle mõiste määratlused on põhiliselt kehtestatud täiendamaks loetelu - mis on nüüd ette nähtud nimetatud artiklite lõikes 2 - lubatud tõendamisvahenditest, et asjaomased isikud tõendaksid oma elukoha asukohta.

47 — Nõukogu 4. detsembri 1980. aasta direktiiv 80/1263/EMÜ ühenduse juhiloa kasutuselevõtu kohta (EÜT L 375, lk 1) mainis juba mõistet „alaline elukoht” mitmel korral, kuid ei määratlenud seda. Nõukogu 29. juuli 1991. aasta direktiivi 91/439/EMÜ juhilubade kohta (EÜT L 237, lk 1; ELT eriväljaanne 07/01, lk 317) artikkel 9 parandas selle tühimiku. Selle määratluse võttis üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/126/EÜ juhilubade kohta (ELT L 403, lk 18) artikkel 12, mis tunnistas kehtetuks varasema.

48 — Vt eelkõige kohtuotsused Grasser (C-184/10, EU:C:2011:324, punkt 27); Hofmann (C-419/10, EU:C:2012:240, punktid 70 ja 76) ning Nīmanis(C-664/13, EU:C:2015:41, punktid 36 jj).

49 — Seoses direktiiviga 83/182 vt kohtuotsused Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160, punktid 17 jj) ja Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, punktid 51 jj) ning seoses direktiiviga 83/183 vaata kohtuotsus Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251, punktid 54 jj).

50 — Vt kohtuotsused Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160, punkt 13); Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, punkt 58) ning Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251, punkt 53).

51 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 45 jj.

52 — Vt määruse nr 1186/2009 põhjendused 2 ja 3.

mille suhtes neid kohaldatakse, on vabastatud igasugusest maksust, ning teiseks on soov parandada parallelismi maksude ja tollimaksude valdkonnas kohaldatavate õigusnormide vahel väljendatud õigusaktide ettevalmistavates materjalides.[53] Neid kahte vabastusekategooriat ei saa siiski täielikult samastada, peamiselt sellepärast, et tollivaldkonnas kerkib võimaliku vabastuse andmise küsimus juba määratluse poolest ainult seoses kolmandast riigist pärineva kaubaga, kuid ka seetõttu, et nende kasutamise viis ja nende mõju on erinevad.[54]

64. Lõpuks rõhutan, et kui kõik alalise elukoha kindlaksmääramise kriteeriumid, mis tulenevad nii direktiividest 83/182 ja 81/183 kui ka nendega seonduvast kohtupraktikast, võetaks üle määruse nr 1186/2009 kohaldamisel, tekiks oht kahjustada selle määruse artikli 3 ja sellele järgnevate artiklite kasulikku mõju, sest selle tagajärjel muutuks tegelikult võimalus saada neis sätetes ette nähtud tollimaksuvabastust – eelkõige liidu kodanike huvides – selgelt raskemaks kui seadusandja soovis.[55]

65. Neist järeldustest ilmneb minu arvates esiteks see, et erinõue, mille kohaselt tuleb eelistada kohta, kus asjaomasel isikul on isiklikud sidemed, kui on võimatu kindlaks teha, kus asub tema püsiv huvide keskpunkt, on määrav üksnes siis – nagu märgivad direktiivide 83/182 ja 83/183 asjassepuutuvad sätted –, kui asjaomane isik elas „järgemööda kahes või enamas liikmesriigis asuvates eri kohtades”.[56] Nimelt olen seisukohal nagu komisjongi, et selline seadusandja valik on kohustuslik siis, kui tuleb kindlaks määrata, milline erinevatest asjaomastest liikmesriikidest võib kõnealust kaupa maksustada, seega liidusisese maksustamispädevuse jagamisel, kuid mitte siis, kui asjaomane isik jagab oma elukohti liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel.

66. Teiseks leian ma, et viiteperiood direktiivides 83/182 ja 83/183, mille kohaselt on alaline elukoht põhimõtteliselt see, kus asjaomane isik elab „kalendriaasta jooksul vähemalt 185 päeva”, see tähendab üle poole igast asjaomasest aastast, on tollivabastuse valdkonnas sobimatu. Ma täpsustan oma ettepaneku sisu allpool[57], kuid märgin juba praegu, et kui isiku riigis viibimise aja proportsionaalsusel põhinev kriteerium on asjakohane, siis seevastu aastane periood ei ole võimaliku tollimaksust vabastamise küsimuse puhul minu arvates päris sobiv.

67. Seega olen seisukohal, et mõistega „alaline elukoht” seotud asjaolud, mis on sätestatud eespool viidatud ja Euroopa Kohtu poolt tõlgendatud direktiivides, ei ole ülekantavad käesolevale kohtuasjale sellisel kujul ega isegi analoogia alusel, lähtudes nii sõnastuse, eesmärkide kui ka valdkondade erinevustest, mis eristavad määrust nr 1186/2009 nimetatud direktiividest.

53 — Vt eespool viidatud majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus (punkt 1.8); põhjendused komisjoni ettepanekus (KOM(2007) 614 lõplik, punktid 2 ja 3), mille tulemusel võeti vastu nõukogu 17. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 274/2008 (ELT L 85, lk 1), mis muutis määrust nr 918/83 ja mille kodifitseeris määrus nr 1186/2009; Georgopoulos, T., „La franchise douanière, Le droit douanier communautaire entre cohérence et flexibilité”, *R.A.E.*, 2005, nr 4, lk 608.

54 — Vt Berr, C. J., ja Trémeau, H., *Le droit douanier communautaire et national*, Economica, Paris, 2006, punkt 157, ning Soulard, C., „Union douanière, Taxation des marchandises”, *Jurisclasseur Europe*, väljaanne 504, 2007, punkt 124.

55 — Õigesti on märgitud, et „Euroopa kodanike vaba liikumine, mis on ühenduse õiguse aluspõhimõte, hälbiks, kui nad seisaksid silmitsi liiga jäiga tolliprotseduuriga oma tagasipöördumise või oma (esmakordsel) Euroopa Liitu elama asumise hetkel. Kuigi määrus nr 918/83 ei reserveeri konkreetset tollimaksuvabastust Euroopa kodanikele, on nad esimesed tollimaksuvabastuse saajad (seoses eraelu sündmustega)” (vt Georgopoulos, T., lk 607). Vt samuti käesoleva ettepaneku punkt 77.

56 — Direktiivi 83/182 artikli 7 lõike 1 teine lõik ja direktiivi 83/183 artikli 6 lõike 1 teine lõik sätestavad, et „[k]ui isiku tööalased ja isiklikud sidemed on eri kohtades ning ta elab seetõttu järgemööda kahes või enamas liikmesriigis asuvates eri kohtades, loetakse tema alaliseks elukohaks isiklike sidemetega seotud kohta”.

57 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 74 jj.

68. Ammendavuse huvides märgin, et Euroopa Kohus on tõlgendanud mõistega „alaline elukoht" sarnaseid mõisteid, mis esinevad erinevates liidu õigusvaldkondades. Mainin siinkohal põgusalt eelkõige kohtuotsuseid, mis käsitlevad mõisteid „elamine" ja „tavaliselt" määruse nr 1408/71 [58] tähenduses ning mõistet „alaline elukoht", mis esineb eelkõige niinimetatud Brüsseli IIa määruses [59] ja mida selles määruses ei määratleta [60].

69. Sellest kohtupraktikast nähtub, et asukoha stabiilsus, mis võimaldab iseloomustada märkimisväärseid seoseid riigiga, on üldjuhul selliste asukoha määramise tegurite rakendamisel nõutav ja et Euroopa Kohus on avaldanud hindamiskriteeriumide loetelu üksnes asjaomaste määruste kohaldamiseks. Kuna need tegurid on liidu seadusandja sätestanud selleks, et saaks seostada piiriülest olukorda ühe või teise liikmesriigiga vastavalt kohaldatava seaduse alusel ja vastavas kohtualluvuses, kuuluvad kõnealused kohtuotsused – nagu direktiividega 83/182 ja 83/183 seotud kohtuotsused – konteksti, mis erinevad käesoleva kohtuasja kontekstist niivõrd, kuivõrd käesolev kohtuasi käsitleb kolmandast riigist pärineva kauba maksustamist või maksustamata jätmist liidu õiguse alusel.

70. Seetõttu tuleb minu arvates anda mõistele „alaline elukoht" niisugune määratlus, mis oleks konkreetselt kohandatud vastavalt määruse nr 1186/2009 sätetele, mille tõlgendamist taotletakse.

3. *Mõiste „alaline elukoht" määratlus, mis on omane määrusele nr 1186/2009*

71. Kõigepealt tuletan meelde, et oma esialgses ettepanekus, millest pidi kujunema määrus nr 918/83, [61] soovis komisjon selle määruse eelnõu kohaldamiseks määratleda mõistet „alaline elukoht" artiklis 4, mis on sisuliselt analoogiline määruse nr 1186/2009 artikli 3 mõistega. Selle mõiste määratlus, mis ei ole säilinud määruse nr 918/83 lõppversioonis, oli sõnastatud järgmiselt: „koht, kus isik tavaliselt elab, st koht, kus ta pidevalt elab kindla ajavahemiku jooksul isiklike või tööalaste sidemete tõttu, millest ilmneb märkimisväärne seos tema elukohaga".

72. Käesolevas kohtuasjas on komisjon seisukohal, et teisele eelotsuse küsimusele tuleb vastata nii, et „määruse nr 1186/2009 artikli 3 kohaldamise eesmärgil on alaline elukoht põhimõtteliselt koht, kus asjaomane isik tegelikult elab suurema osa aastast". Täiendavalt teeb ta ettepaneku järgida lisameetodit juhtudel, kui asjaomase isiku peamised isiklikud sidemed teda liikmesriigiga seovad.

73. Mina olen omakorda seisukohal, et vastus sellele küsimusele peab sisaldama mõiste „alaline elukoht" määratlust määruse nr 1186/2009 tähenduses, mis kehtiks mitte üksnes määruse artikli 3 suhtes, vaid kõigi selle määruse sätete suhtes, mis kasutavad seda mõistet kriteeriumina. [62]

74. Lisaks leian ma, et selleks, et saaks järeldada, et füüsiline isik asus „alaliselt elama" kolmandasse riiki, tuleb nõuda piisavat kohalviibimise aega [63] ja kinni pidada proportsioonikriteeriumist (või suhtest), nagu soovitab komisjon. Mulle tundub oluline, et asjaomane isik oleks elanud selles riigis kui mitte kogu asjassepuutuva ajavahemiku, siis vähemalt suurema osa sellest. Selle ajalise, matemaatilise ja

58 — Määruse nr 1408/71 artikli 1 punktis h määratletud mõiste „elamine" kohta vaata kohtuotsus Swaddling (C-90/97, EU:C:1999:96, punktid 29 ja 30) ja liikmesriigis „tavaliselt" töötamise mõiste kohta, mis esineb eelkõige selle määruse artiklis 14 jj, vaata kohtuotsus Banks jt (C-178/97, EU:C:2000:169, punktid 25 jj).

59 — Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (EÜT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243), mille alusel nii abikaasade alaline elukoht kui ka lapse alaline elukoht on aluseks mitmetele kohtualluvuse põhipunktidele.

60 — Seoses lapse alalise elukoha mõistega Brüsseli IIa määruse tähenduses vt eelkõige kohtuotsused A (C-523/07, EU:C:2009:225, punktid 37 jj) ja Mercredi (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, punktid 44 jj).

61 — Eespool viidatud ettepanek (KOM(79) 104 lõplik).

62 — Vt käesolev ettepanek, punkt 28.

63 — Samuti nõuti eespool viidatud Tollikoostöö Nõukogu soovituses vallasasjade imporditollimaksuvaba importimise korral seoses elukoha muutmisega, et „juhtudel, kui isik pöördub tagasi impordiriiki, *peab välismaal elamise kestus olema piisav*" (kohtujuristi kursiiv).

objektiivse kriteeriumi eelis on see, et puudub vajadus hinnata mitmesuguseid faktilisi asjaolusid, mille puhul on mõnikord tegemist subjektiivsete kaalutlustega, mida võib-olla ei ole esiteks lihtne ega isegi praktiliselt oluline üksikasjalikult loetleda – nagu soovitas Madalmaade valitsus –, teiseks on siseriiklikul kohtul neid igal konkreetsel juhul keeruline hinnata.

75. Seevastu ei arva ma, et „aasta” peaks olema ainus viitperiood, kui arvestada, et kalendriaasta on tähis, mis minu arvates on tõesti oluline maksuvaldkonnas majandus- või eelarveaasta hariliku tähisena, kuid ei ole otseselt nii sobiv tollimaksuvaldkonnas ja eelkõige selle kindlakstegemiseks, kas isik võib saada tollimaksuvabastuse. Minu arvates oleks ebaloogiline varieerida iga aasta põhjal – või seada aasta keskmisest isegi sõltuvusse – riiki, kus asub isiku „alaline elukoht” määruse nr 1186/2009 tähenduses. Seetõttu näib mulle oluline kogu ajavahemik, mille jooksul ta elas kolmandas riigis enne oma isiklike asjade importimist liidu tolliterritooriumile. Konkreetne tulemus võiks aga siiski olla erinev sõltuvalt sellest, kas järeldused, mis võimaldavad kindlaks teha tema alalise elukoha, tehakse iga-aastase analüüsi või kogu asjassepuutuva ajavahemiku põhjal.[64]

76. Lisaks olen seisukohal, et ei ole sobiv ega isegi vajalik anda määratlust esimese võimalusena ja pakkuda välja teistsugust lahendust teise võimalusena eelkõige olukorras, kus on raske kindlaks teha, millises riigis elas asjaomane isik suurema osa vaadeldavast ajavahemikust.

77. Võimalusel kehtestada ilma igasuguse määrusest nr 1186/2009 tuleneva aluseta alternatiivne kriteerium, mis põhineb sellel, et asjaomase isiku peamised isiklikud sidemed on liikmesriigis, on nimelt see puudus, et see võib anda vastupidise tulemuse võrreldes tulemusega, mille annab minu poolt soovitatud ajaline kriteerium. Nii oleks see eelkõige käesolevas asjas.[65] Lisaks võtaks see kriteerium suure osa selle määruse artiklis 3 ja järgmistes artiklites sätestatud tollimaksuvabastuse kasulikust mõjust, kui liidu kodanikud, kes elavad püsivalt kolmandas riigis oma töö tõttu ja jätavad oma lähedased elama oma päritolu liikmesriiki, ei saaks sellest soodsast sättest sageli kasu.

78. Peale selle tundub mulle täiendava kriteeriumi sätestamine põhjendamatu, kui arvestada seda, et tavapärased sätted peavad esiteks tähtsaks mis tahes põhimõtte ja tema erandite vahelist täpsustamist ning teiseks tõendamiskoormist. Nimelt tuleb isikul, kes väidab, et tal on õigus erandile maksustamispõhimõttest, mida tollimaksuvabastus endast kujutab,[66] kindlasti tõendada kõiki faktilisi asjaolusid, millele ta sellega seoses viitab.[67] Lisaks tuleb siseriiklikul kohtul rakendada kriteeriume, mille on Euroopa Kohus määratlenud niisuguse kohtuvaidluse faktiliste andmete suhtes, millega on tema poole pöördutud, ning jätta võib-olla rahuldamata tollimaksuvabastuse taotlus, kui püsib kahtlus, et selle isiku alaline elukoht asub tegelikult kolmandas riigis. Tõendamiskoormise panemine asjaomasele isikule, kellel on õigus tollimaksuvabastusele, võimaldab eelkõige piirata sellise tolliprivileegi kuritarvitamise võimalusi.

79. Sellega seoses ma märgin, et nagu rõhutab komisjon, on määruse nr 1186/2009 artiklis 3 sätestatud tollimaksust vabastamise korra kuritarvitamise võimalik oht, mis võib tuleneda mõiste „alaline elukoht” liiga laiendavast käsitlusest, põhimõtteliselt piiratud nimetatud määruse artiklites 4–11 sätestatud mitme kumulatiivse tingimusega. Kuna võimalust saada sellest korrast kasu piiritleb määrus piisavalt, ei tule sellesse minu arvates lisada nõudeid, mille on välja pakkunud Madalmaade valitsus.

64 — Näiteks, kui isik elas neli aastat kolmandas riigis viieaastase ajavahemiku jooksul, kuid viimase aasta jooksul rohkem liikmesriigis, võiks iga aasta kohta tehtava analüüsi korral jõuda järeldusele, et tema alaline elukoht asub selle viimase aasta põhjal liidu territooriumil, mistõttu tollimaksuvabastusest keeldutaks, olgugi et asjaomane isik elas selles ajavahemikus põhiliselt väljaspool liidu territooriumi.

65 — X-i puhul on kindel, et vaidlusalune periood kestab 1. märtsist 2008 kuni 1. augustini 2011 ja et Katarist väljaspool oli ta vaid 281 päeva, mis on kolme ja poole aasta jooksul veidi alla aasta. Seega on see kolmas riik, kus ta põhiliselt elas ja kus asub minu arvates tema „alaline elukoht”. Kui lähtuda seevastu kohast, kus asjaomase isiku isiklikud sidemed on ülekaalukad, kujuneksid tema alaliseks elukohaks Madalmaad.

66 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 41 ja järgmised punktid.

67 — Määruse nr 1186/2009 artikkel 126 sätestab otseselt, et „[k]ui käesoleva määrusega nähakse ette, et maksuvabastuse kohaldamise eelduseks on teatavate tingimuste täitmine, esitab asjaomane isik pädevale asutusele tõendid, et tingimused on täidetud”.

80. Lõpuks soovin rõhutada, et kuna seadusandja on tahtlikult valinud lihtsa lahenduse, otsustades jätta mõiste „alaline elukoht” täpsemalt määratlemata määruse nr 918/83 ja seejärel määruse nr 1186/2009 tähenduses, tundub oluline jätta valimata selline mõiste määratlus, mis oleks käesolevas kohtuasjas taotletud tõlgendamisel liiga keeruline.

81. Sellest tulenevalt teen ettepaneku vastata teisele küsimusele nii, et füüsilise isiku alalise elukoha kindlaksmääramiseks määruse nr 1186/2009 tähenduses tuleb siseriiklikul kohtul, kelle poole on põhikohtuasjas pöördutud, arvestada kõiki faktilisi asjaolusid, mis võimaldavad kindlaks teha koha, kus see isik konkreetselt elas suurema osa asjassepuutuvast ajavahemikust, see tähendab ajavahemikust, mille jooksul asjaomane isik elas osaliselt ühes või mitmes kolmandas riigis.

V. **Ettepanek**

82. Eespool toodud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Nõukogu (EÜ) 16. novembri 2009. aasta määruse nr 1186/2009 (millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem) sätteid tuleb tõlgendada nii, et need välistavad võimaluse, et füüsilisel isikul on „alaline elukoht” üheaegselt nii liikmesriigis kui ka kolmandas riigis eelkõige selle määruse artiklis 3 sätestatud imporditollimaksuvabastuse kohaldamisel.

2. Selle raames peab füüsilise isiku „alaline elukoht” olema kindlaks määratud kõikide faktiliste asjaolude alusel, mis võimaldavad kindlaks teha koha, kus see isik konkreetselt elas suurema osa asjassepuutuvast ajavahemikust.